

Visn. Lviv. Univ., Ser. Zhurn. 2019: 45; 183–191 • DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/vjo.2019.45.10000>

УДК 070:82-92

ЖАНРОВІ МОДЕЛІ МІСЦЕВИХ ГАЗЕТ УКРАЇНИ (НА ПРИКЛАДІ ВИДАНЬ ДНІПРА ТА ХАРКОВА)

Валерій Дрешпак

*Університет митної справи та фінансів
вул. В. Вернадського, 2/4, 49000, Дніпро, Україна
e-mail: profil@ua.fm
<https://orcid.org/0000-0001-9802-3769>*

В статті розглянуто умови формування жанрових моделей місцевих газет України. Подано авторську інтерпретацію поняття «жанрова модель газети». На матеріалі моніторингу місцевих газет Дніпра та Харкова розроблено та здійснено порівняння їх жанрових моделей. Встановлено наявність регіональних особливостей жанрових моделей газет.

Ключові слова: жанр, газета, жанрова модель, жанрова структура засобів масової інформації, жанрологія.

Жанрова структура газет тривалий час є об'єктом наукових досліджень як з позицій лінгвістики, де об'єктом вивчення є насамперед власне текст, так і у контексті розвідок із соціальних комунікацій, коли проблематика жанру розглядається через призму всього комунікативного процесу, включно з діяльністю автора та читача. Проте ця тема не перестає бути актуальною для вивчення з огляду на високу динаміку змін як у творчому інструментарії журналістів, так і в запитах аудиторії, а також у тому всьому наборі чинників, що зумовлюють трансформацію жанрової палітри сучасних газет.

Як наголошено М. Василенком, зміни в жанроутворенні виникають у результаті творчого пошуку окремих індивідів, закріплюються на рівні колективної свідомості і, як передовий досвід, реалізуються в практиці видавничої діяльності редакцій друкованих ЗМІ, набуваючи специфічних характеристик у різних редакціях, а також і регіонах, де розповсюджується конкретне видання [2, с. 8]. Порівняльне вивчення сучасної місцевої преси дійсно підтверджує наявність таких специфічних характеристик і визначає потребу з'ясувати характер жанрових моделей сучасних місцевих газет України.

Отриманий результат, на наш погляд, дозволить привернути увагу журналістів-практиків до питання про пошук чи розроблення найбільш оптимальної жанрової моделі їх видання з огляду на низку факторів конкретного регіонального медіа-ландшафту. У цьому аспекті погодимося з бразильськими авторами Х. М. де Мело та Ф. де Ассі [12], на думку яких дослідження журналістських жанрів і форматів

повинні мати прикладний характер. І якщо вивчення жанрів науковцями зазвичай стосується саме вивчення текстових аспектів, то у практичному сенсі більш важливим є розуміння власне форм подання матеріалу з урахуванням аудиторії та її національної специфіки.

Також вивчення жанрових моделей місцевих газет дозволяє серед іншого подолати наявні проблеми узгодження новітніх підходів до технології творчої роботи, подання інформації, способів оформлення думки, яку прагнуть донести до цільової аудиторії, власне з можливостями і потребами читачів, а також ключовими функціями засобів масової інформації.

Протягом останнього часу дослідження у галузі вивчення жанрів журналістики набули нового розвитку. Основними напрямками цих пошуків стало переосмислення класичної жанрології, поглиблене дослідження окремих жанрів, виявлення нових тенденцій щодо трансформації системи жанрів журналістики. У цьому руслі слід виокремити здобутки таких науковців як С. Белькова, О. Бикова, М. Василенко, М. Голік, О. Дяченко, В. Здоровега, В. Іванов, Н. Клименко, В. Лопатіна, І. Михайлин, Л. Риженко, В. Різун, С. Шебеліст, Л. Шутяк, інших авторів. Разом з тим зберігається актуальність розробок щодо моделювання жанрової структури місцевої газети за умов, що змінюються.

Метою статті є розробка та порівняння жанрових моделей газет з місцевою сферою розповсюдження міст Дніпро та Харків. Для досягнення цієї мети поставлено такі **завдання**:

- окреслити методологічні підходи щодо сутності жанрової моделі газети та факторів, які її обумовлюють;
- побудувати та порівняти жанрові моделі місцевих газет Дніпра та Харкова;
- виявити, наскільки ці моделі репрезентують основні функції засобів масової інформації.

Модель як спрощене відображення найбільш суттєвих параметрів певного явища чи процесу допомагає не лише глибше пізнати, спрогнозувати розгортання тощо цих явищ і процесів, але й може слугувати певним взірцем для подальшої мультиплікації певної моделі, визнаної за зразкову. Під час дослідження жанрів засобів масової інформації дослідники оперують термінами «жанрова система», «жанрова структура», «жанрова палітра». Поняття «жанрова модель газети» вживають для опису як графічного оформлення видання, так і його змістовного наповнення. Тому доцільно уточнити, що в цьому дослідженні під поняттям «жанрова модель газети» будемо розуміти певну структуровану у відносно сталій протягом окремого відрізка часу пропорції сукупність журналістських жанрів, у яких створено матеріали цього видання. Тобто, на відміну від жанрової палітри як простої сукупності жанрів, що зазвичай використовуються виданням, жанрову модель газети розглядатимемо як певну цілісну систему, що має власну структуру та функції. До основних функцій цієї моделі можемо віднести: конструювання образу газети, структурування матеріалів за формою та змістом, репрезентації видання аудиторії, формування та збереження певної творчої культури редакції. Шляхом дослідження жанрової моделі можна не лише охарактеризувати зміст газети, але й специфіку організації творчого процесу в її редакції, особливості аудиторії видання, ступінь спроможності видання до реалізації певних медійних функцій тощо.

Жанрова модель газети формується під впливом багатьох факторів. Так, О. Голік зазначає, що серед основних чинників, які безпосередньо відбиваються на жанровживанні газетно-журнальної періодики, виділяють політичну систему країни, інтенсивність і динамічність політичних процесів, ринкові умови існування преси; розвиток Інтернет, зарубіжних ЗМІ, суміжних із журналістикою сфер людської діяльності, взаємодію мас-медіа між собою, загальний культурний рівень аудиторії, професійну підготовку та майстерність журналістів [4, с. 11]. Проте, надзвичайно слухним також є акцент М. Василенка на тому, що жанроутворення в пресі є реакцією на об'єктивні явища соціально-економічної дійсності, реалії змін у суспільній свідомості та на суб'єктивні чинники в процесі журналістської творчості, пов'язані з індивідуальною діяльністю журналіста і редакційного колективу в цілому [2, с. 8]. З огляду на це зауваження підкреслимо, що жанрова модель може розглядатися як результат відповідної редакційної політики і зрештою є штучним утворенням, що може змінюватися не лише природнім шляхом, але й у результаті певних управлінських дій з боку редактора, журналістського колективу, власне читачів та інших суб'єктів медійного простору. Тобто, можна припустити, що як умовно внутрішні (суб'єктивні) фактори, так і фактори зовнішні (більшою мірою об'єктивні), які в дещо різних соціокультурних та економічних умовах окремих українських регіонів будуть відмінними, матимуть різний вплив на формування або вибір певної жанрової моделі місцевої газети.

Внаслідок зазначених впливів відбуваються постійні зміни жанрових моделей газет, що були виявлені у спеціальних дослідженнях за цією тематикою. Зокрема основними тенденціями сучасного жанротворення у друкованих ЗМІ за О. Голік [4, с. 11] є: 1) перебудова традиційної типологічної структури жанрів, стирання жанрових кордонів, зміна пріоритетів у живанні жанрових зразків (тобто, зміна власне жанрів як базових компонентів жанрових моделей); 2) встановлення сталого арсеналу жанрів для конкретного видання (саме цей процес, на наш погляд, і є центральним для формування жанрових моделей); 3) запозичення із суміжних сфер творчої діяльності нових методів збору та опрацювання інформації, які трансформуються у самостійні форми публіцистичних матеріалів (цей процес можна означити як перманентна трансформація жанрових моделей).

Емпірична частина дослідження, результати якого подані в цій статті, ґрунтується на раніше не опублікованих первинних матеріалах моніторингу місцевої преси, що здійснювався Інститутом демократії ім. Пилипа Орлика (ІДПО) [6] за власною методикою у межах медійного проекту «У-Медіа» Інтерньюз за підтримки USAID. Метою цього дослідження зокрема було вивчення змісту та якості регіонального медійного контенту. Автор статті особисто як експерт цього проекту брав участь у безпосередньому моніторингу видань міста Дніпро та перехресному моніторингу видань міст-партнерів (зокрема Харкова). Для опрацювання відібрано результати досліджень, проведених протягом 2017 – 2018 років, коли було здійснено 6 хвиль моніторингу, зокрема, вивчалися газети, які вийшли протягом певного тижня у лютому, травні, серпні, листопаді 2017 року та протягом лютого і червня 2018 року.

Так, у кожному з регіонів, де реалізовували проект, було досліджено по чотири газети, які мають суспільно-політичне спрямування, вміщують на своїх шпальтах місцеві та загальнонаціональні новини. У кожному з видань проаналізували усі матеріали, крім телепрограм і таких, що були марковані як реклама. Серед завдань

проекту було виявлення глибини висвітлення життя регіонів України місцевими виданнями, зокрема ступінь використання журналістами тих чи інших жанрів. У ході моніторингу експерти мали віднести публікації, які аналізувалися, до одного з таких жанрів: авторська колонка чи колонка редактора, кореспонденція, стаття, журналістське розслідування, інтерв'ю, інформаційні жанри (заметка, звіт, репортаж), прес-релізи (офіційні звіти), рецензія, художньо-публіцистичні жанри (нарис, життєва історія, фейлетон), листи до редакції, інше.

Оскільки існує багато підходів щодо виокремлення жанрів журналістики, про що зауважували й автори спеціальних досліджень з цього питання [1; 4; 8; 9; 10; 12], припускаємо, що наведений перелік може бути дискусійним. Тому варто додати деякі коментарі.

Авторська (редакторська) колонка як жанр набуває нині популярності в Україні. Авторська колонка зближується зі стилістикою та прийомами «нового журналізму». І як зазначає його дослідниця Л. Шутяк, сьогодні в Україні авторська колонка – одна з найактуальніших журналістських форм, яка оперативної й повноцінно віддзеркалює процеси, що відбуваються в інформаційному просторі. За її даними, кожне друге паперове й онлайн-видання як загальноукраїнського, так і регіонального масштабу має авторську колонку. Це стосується якісної суспільно-політичної преси та масових ЗМІ [11, с. 85–86]. Як зауважує Н. Клименко, завдяки легкому і доступному есеїстичному стилю колумністика користується значним попитом у соціально активного, мислячого читача та впливає на формування громадської думки [7, с. 192]. У цілому авторська колонка – це унікальний жанр, що може виявлятися чи/та містити елементи есею, мемуарів, щоденника, проблемної статті тощо [11, с. 103]. Звернення авторів газети до жанру авторської колонки, добір відповідного авторитетного пулу авторів-колумністів може свідчити про високий статус місцевого видання, наявність власної позиції з суспільно-значущих питань, намагання і здатність впливати на життя суспільства, реалізуючи тим самим зокрема просвітницьку функцію мас-медіа.

Як окремий аналітичний жанр останнім часом розглядають і журналістське розслідування, що є одночасно і жанром, і творчим методом, який «відкриває шлях до декількох жанрів: кореспонденції, проблемного нарису, статті» [8, с. 182–183]. За висновком М. Василенка, розслідувальна (інвестигативна) журналістика фактично є логічним розвитком жанру репортажу-розслідування, аналітичної статті з репортажними елементами [2, с. 9]. Таким чином, під час моніторингу перед експертами часом поставало складне завдання виокремлення журналістського розслідування з-поміж інших жанрів, тому до уваги бралися не лише жанрові ознаки матеріалу, але й мета автора – розкрити насамперед приховані суть, причини, обставини певного явища чи події (зазвичай негативного характеру).

Наступне зауваження слід зробити щодо прес-релізів та офіційних звітів, що відокремлені у переліку для моніторингу. Це зроблено з метою не скільки виявити жанрові особливості видань, стільки з'ясувати підходи редакції щодо подання інформації аудиторії. Прес-релізи та звіти нині відносять до найбільш поширених жанрів медіапублікацій, зокрема таку думку має німецький журналіст і медіадослідник Г. Гіссен [3, с. 48–56]. Проте, публікація прес-релізу чи офіційного звіту як матеріалів, підготовлених не редакцією, а працівниками певних прес-служб свідчить про відповідну редакційну політику. У низці видань прес-релізи чи офіційні звіти не

публікують принципово, проте можуть на їх основі підготувати власний матеріал. У зв'язку з цим експерти ІДПО неодноразово акцентували на такій ваді сучасних регіональних медіа як «прес-релізм» – некритичне масове використання прес-релізів як основного джерела власних повідомлень [6].

Листи до редакції як класичний донедавна жанр «матеріалізації» на сторінках преси «голосу народу» з розвитком сучасних інформаційно-комунікаційних технологій видозмінюється. Натомість приходять інші форми комунікації редакції з аудиторією. Зокрема листи на електронну пошту часто стають приводом для авторських публікацій, консультацій фахівців тощо. Разом з тим, О. Тертичний, дотримуючись класичного погляду на типологію жанрових форм, лист відносить до аналітичних жанрів преси [10]. М. Василенко також звертає увагу на те, що з періодом усвідомлення і критичної оцінки масовою свідомістю соціальних катаклізмів пов'язаний розвиток аналітичних жанрів, серед яких він називає огляди листів [2, с. 10]. У нашому дослідженні листи до редакції, звернення читачів виокремлювалися перш за все як форма зворотного зв'язку. Можливо, саме з таким функціональним навантаженням листи до редакції і слід розглядати у структурі жанрової моделі місцевої газети.

З метою окреслення певних жанрових моделей місцевих газет ми спиралися на результати моніторингу дніпровських і харківських видань. Головною підставою для такого вибору стали подібні медіа-ландшафти цих регіонів, близькі соціокультурні й економічні умови функціонування місцевої преси, тісні взаємозв'язки між містами та інші фактори, які вказували на високий ступінь схожості зовнішніх умов, у яких працюють редакції місцевих газет.

У Дніпрі як об'єкт моніторингу було обрано газети: «Зоря», «Наше місто», «Днепр вечірній», «Горожанин». Було досліджено 1380 публікацій (переважно газети, що аналізувалися, – тижневики і у середньому в кожному номері – 46 публікацій). Жанрова палітра цих газет виявилася такою: авторська (редакторська) колонка – 56 публікацій (4%), кореспонденція – 48 (2,4%), стаття – 87 (6,3%), журналістське розслідування – 11 (0,8%), інтерв'ю – 39 (2,8%), матеріали таких інформаційних жанрів, як замітка, звіт, репортаж – 532 (38,5%), офіційний звіт (прес-реліз) – 32 (2,3%), рецензій – 12 (0,87%), матеріали художньо-публіцистичних жанрів – 48 (3,5%), листи до редакції – 58 (4,2%), матеріали іншого жанрового спрямування – 459 публікацій (33%).

Наведені результати моніторингу дозволяють змодельовати умовну дніпровську газету у розрізі набору жанрів так: 16 заміток (часто побудованих на матеріалах прес-служб чи повідомленнях інформагентств), 2 звіти чи репортажі, 1 прес-реліз чи офіційний звіт (матеріал прес-служби органу публічної влади або організації, підприємства), 3 статті, 1–2 кореспонденції, 1–2 інтерв'ю, 2 публікації у жанрі авторської (редакторської) колонки, рідко (1 раз на 3 номери) – журналістське розслідування або рецензія, 1–2 нариси, або життєві історії, 2 листи читачів, інше, а це – 15 публікацій (третина усіх матеріалів!), – матеріали, які, власне, не є журналістськими творами – гороскопи, літературні твори, «поради для дому, для сім'ї», «клуб знайомств», «цікавинки», кросворди, анекдоти, прогноз погоди, дитяча сторінка, анонси тощо. Тобто, дніпровські видання з урахуванням їх жанрових пріоритетів здебільшого є інформаційно-розважальними. Відповідно, їх матеріали інформаційних та аналітичних жанрів складають орієнтовно 65% від усіх публікацій. На наш погляд, достатньо близькою до описаної моделі є газета «Днепр вечірній», модель якої, втім, більшою

мірою є інформаційно-пізнавальною. Так, протягом тривалого часу газета публікує великі за обсягом добірки пізнавальних матеріалів у форматі «брошура в газеті» в рубриці «Бібліотечка ДВ».

У Харкові досліджувалися матеріали газет: «Время», «Слобідський край», «Вечерний Харьков», «Харьковские известия». За окреслений період було опрацьовано 1699 публікацій у цих виданнях (зазначені газети виходять двічі-тричі на тиждень і кожен випуск вміщує у середньому 26 матеріалів). З них за жанром до авторських колонок віднесено лише 4 матеріали, кореспонденцій – 151 (8,8%), статей – 136 (8%), журналістських розслідувань – 14 (0,82%), інтерв'ю – 43 (2,5%), інших інформаційних жанрів – 749 (44%), офіційних звітів (прес-релізів) – 200 (11,8%), рецензій – 24 (1,4%), художньо-публіцистичних жанрів – 42 (2,5%), листи до редакції – 9 (0,5%), інші публікації – 328 матеріалів (13,23%).

З огляду на отримані результати моніторингу «модельна» газета Харкова має таку жанрову структуру: 9–10 матеріалів – це замітки, 1 чи 2 звіти (репортажі), 3 повідомлення – прес-релізи чи офіційні звіти здебільшого місцевих органів публічної влади, 2 кореспонденції, 2 статті, 1 інтерв'ю, 1 публікація у жанрі нарису чи життєвої історії або рецензії (як правило стосується певної мистецької події) і 5 публікацій, які не можна віднести до названих вище жанрів. Дуже рідко до цього набору може додаватися журналістське розслідування, або лист читача, або авторська колонка. Відтак, жанрова модель газет Харкова є переважно інформаційно-аналітичною, де близько 85% матеріалів можна віднести до інформаційних та аналітичних жанрових груп. За нашими оцінками, до такої моделі найбільш наближена за своєю жанровою структурою харківська газета «Время» (зокрема, вона публікує журналістські розслідування, статті), інші ж видання мають власні особливі жанрові моделі, але близькі за сутністю до описаної.

Таким чином, здійснений аналіз продемонстрував, що за схожих зовнішніх умов редакції газет у сусідніх областях тяжіють до різних жанрових моделей. Отримані результати можемо також порівняти з узагальненими висновками експертів ІДПО, які здійснювали моніторинг в Одесі [6], і аналізували публікації газет: «Чорноморські новини», «Вечерняя Одесса», «Одесская правда», «Курьер недели». У результаті було встановлено, що домінуючими у цих виданнях є інформаційні жанри (близько 60%), навіть попри те, що газети, які досліджувалися, не є щоденними. Матеріали аналітичних жанрів (кореспонденції, статті) зустрічаються рідше (їх здебільшого близько 7% від загальної кількості). Також експерти постійно вказували на відсутність таких матеріалів як журналістські розслідування, авторські колонки. Дуже рідко в одеських газетах вміщувалися інтерв'ю, рецензії, листи читачів. Тобто, маємо ознаки іншої регіональної жанрової моделі місцевої газети, де, серед іншого, фактор частотності виходу газети не є значущим.

Подібну до «одеської» моделі було описано М. Дяченко у її дисертаційному дослідженні преси запорізького регіону. Було встановлено, що від серпня 1991 р. зменшилася площа, яку займали художньо-публіцистичні жанри (на час дослідження становила 12,3%); жанрам аналітичної групи належало 22,8% газетної площі; 64,9% – інформаційні жанри. На початку XXI ст. в усіх виданнях помітною стала тенденція до зниження площі публікацій художньо-публіцистичних жанрів, особливо нарисів, фейлетонів; виявлено зникнення памфлетів зі шпальт регіональної преси [5, с. 16–17]. Відтак, маємо підтвердження окремих тенденцій (переважання

інформаційних жанрів, скорочення художньо-публіцистичних) і одночасно демонстрацію певної регіональної унікальності жанрової моделі місцевих газет, що, очевидно, викликано впливом не лише об'єктивних, а й суб'єктивних факторів (журналістські школи, традиції, редакційна політика тощо).

Висновки. Жанрову модель газети доцільно розглядати як певну цілісну систему, що має власну структуру та функції, зокрема такі як конструювання образу газети, структурування матеріалів за формою та змістом, репрезентації видання аудиторії, формування та збереження творчої культури редакції. Поняття «жанрова модель газети» інтерпретовано як певну структуровану у відносно сталій протягом окремого відрізка часу пропорції сукупність журналістських жанрів, у яких створено матеріали цього видання.

Порівняльний аналіз жанрових моделей місцевих газет Дніпра та Харкова продемонстрував наявність регіональних відмінностей щодо жанрової палітри видань, які виходять у подібних за характеристиками медіа-просторах. Це свідчить про необхідність подальшого більш ґрунтовного вивчення суб'єктивних факторів, які впливають на вибір тієї чи іншої моделі.

Домінуючі жанрові моделі місцевих газет Дніпра та Харкова є переважно інформаційними, проте дніпровські газети доповнюють цей складник розважально-пізнавальним компонентом, харківські – аналітичним. Порівняння отриманих результатів з висновками інших дослідників щодо жанрової структури місцевих видань в інших регіонах України засвідчило як наявність спільних тенденцій, так і висвітлило справді регіональні особливості вибору жанрових моделей. У межах одного регіону також використовується декілька близьких за структурою і змістом жанрових моделей.

Подальші дослідження за спорідненою тематикою, на наш погляд, доцільно провести з метою виявлення жанрових моделей місцевих газет, що найбільш ефективні за певних економічних умов, а також для встановлення ступеня впливу аудиторії видання на вибір тієї чи іншої моделі.

REFERENCES

1. Василенко М. К. Динаміка розвитку інформаційних та аналітичних жанрів в українській пресі : монографія / М. К. Василенко. К. : Ін-т журналістики КНУ ім. Тараса Шевченка, 2006. 238 с.
2. Василенко М. К. Динаміка розвитку інформаційних та аналітичних жанрів в українській пресі : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра філол.н.; 10.01.08 – журналістика / Василенко Микита Кімович. Київ, 2007. 36 с.
3. Гиссен Г.В. Медиаадекватное публицирование. Содержание, концепция публикаций и презентаций / Ганс В. Гиссен; пер с нем. С.С. Димитров. Х. : Гуманитарный Центр, 2012. 248 с.
4. Голік О. В. Взаємодія та взаємозбагачення жанрів: новітні тенденції розвитку журналістської творчості / Голік Оксана Василівна : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук із соц. комунікацій; 27.00.04 – теорія та історія журналістики. Київ, 2009. 20 с.
5. Дяченко М. Д. Преса запорізького регіону другої половини ХХ ст. – початку ХХІ ст.: типологія, характеристика, жанрові домінуючі : автореф. дис. на здо-

- буття наук. ступеня канд. наук із соц. комунікацій; 27.00.04 – теорія та історія журналістики / Дяченко Марія Дмитрівна. Запоріжжя, 2010. 20 с.
6. Інститут демократії імені Пилипа Орлика: Звіти. – Режим доступу : <http://idpo.org.ua/reports>
 7. Клименко Н. Жанрово-стильові репрезентації політичного контенту в текстах української періодики / Наталя Клименко // *Стиль і текст*. 2013. Вип.14. С. 184–193.
 8. Лопатіна В. Розтікання жанрів в українській пресі / В. Лопатіна // *Вісник Львівського університету. Серія журналістика*. 2012. Вип. 33. С. 181–187.
 9. Риженко Л. М. Видозміни жанрових моделей друкованих ЗМІ / Л. М. Риженко // *Держава та регіони. Серія: Соціальні комунікації*. 2016. №1 (25). С. 122–125.
 10. Тертычный А. Жанры периодической печати : учеб. пособ. / А. А. Тертычный. М. : Аспект Пресс, 2000. 312 с.
 11. Шутяк Л. М. «Новий журналізм» у медійному дискурсі України: генеза та жанрово-стилістичні ознаки / Шутяк Лілія Мар'янівна : дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук із соц. комунікацій; 27.00.04 – теорія та історія журналістики. Дніпро, 2015. 216 с.
 12. Melo de J. M., Assis de F. Journalistic genres and formats: a classification model // *Intercom RBCC. São Paulo*, 2016. v.39, n.1. pp. 39–54.

GENRE MODELS OF LOCAL NEWSPAPERS IN UKRAINE (ON THE EXAMPLE OF DNIPRO AND KHARKIV EDITIONS)

Valerii Dreshpak

University of Customs and Finance

2/4, V. Vernadsky Str., 49000, Dnipro, Ukraine

e-mail: profil@ua.fm

<https://orcid.org/0000-0001-9802-3769>

The article examines the conditions of the formation and the structure of genre models in local newspapers of Ukraine on the example of the editions of Dnipro and Kharkiv. The author's interpretation of the concept of «genre model of the newspaper» is given as a certain structure of the journalistic genres in which the materials of this publication are structured in a relatively stable way during a separate period of time. The author of the article, in contrast to the concept of «genre palette» as a simple set of genres commonly used by the publication, considers the genre model of the newspaper as a certain integral system that has its own structure and functions.

The author considers the main functions of the genre model of the newspaper: designing the image of the newspaper, structuring the materials in form and content, representing the publication of the audience, forming and preserving a certain creative culture of the editorial staff. The genre model of the newspaper characterizes not only the content of the newspaper, but also the specifics of the organization of the creative process in its editorial, the features of the audience of the publication, the degree of the ability of the publication to implement certain media functions, etc. On the basis of the monitoring of local newspapers of Dnipro and Kharkiv, a comparison of their genre models was made. The regional differences of the genre palette of editions, which are derived from similar characteristics of media spaces, close socio-cultural and economic conditions, are established. Dominant genre models of local newspapers of the Dnipro and Kharkiv is predominantly informational, but Dnipro's newspapers complement this component with an entertaining and informative component, and Kharkiv's – analytical. It is demonstrated that the most typical local editions according to the genre model are the «Dnepr Vecherniy» (Dnipro) and «Vremya» (Kharkiv). In general, within the same region, several close by the structure and content of genre models of local newspapers are used.

Key words: genre, newspaper, genre model, genre structure of mass media, genrology.